

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Bíráló Bizottság javaslatára
Műemlékvédelmi Citrom-díjban részesítette

a Népstadion műemléki értékeinek eltüntetését

A közelmúlt, a 20. század építészeti emlékeinek védelmében az 1970-es évektől élenjáró, példamutató szerepet játszott Budapest Önkormányzata. Értékvédő programja keretében, a Főváros Települési és Értékvédelmi Ügyosztálya javaslatára, a Fővárosi Közgyűlés 1994-ben a Népstadion együttesét helyi építészeti védelem alá helyezte. Amikor az atlétikai Európa-bajnokság előkészületei során a rendezők és maga az intézmény is az ún. Dromos szobrainak áthelyezésével kívánta szabványossá tenni az edzőpályát, 1996-ban a Fővárosi Tervtanács egymás után kétszer is elvetette a javaslatot, az együttes eredeti képének/kompozíciójának megőrzése érdekében. Annak ellenére döntött így, hogy az Országos Műemléki Hivatal elnöki tanácsadó testülete egy évvel korábban nem támogatta a Népstadion egész együttesének az országos műemléki védelem alá helyezését. Bár később a Hivatal mégis elkészítette a műemléki védetté nyilvánítást megalapozó dokumentációt, az végül az intézményi változások során elveszett (?).

Ezt követően, 2000-ben a Népstadion kiemelt helyen szerepelt az OMvH 20. századi építészeti emlékeinek műemléki védelmét elvileg is megalapozó, „A műemlékvédelem táguló körei” című kiállításon és annak katalógusában, amelynek alapján előkelő helyet kapott a műemléki védelemre javasolt emlékek jegyzékében is. A Hivatal ezután, a szóban forgó épületegyüttes kiemelkedő kortörténeti, építészeti, építészettörténeti értékeire való tekintettel, újra elkészítette az elveszett dokumentációt, azonban a műemléki védetté nyilvánítási javaslatait az illetékes Minisztérium többször is elutasította – annak ellenére, hogy Kulturális Örökségvédelmi Hivatal jegyzékbe vételhez szükséges előzetes szakmai döntéseket minden esetben meghozta és alaposan meg is indokolta.

Örvendetes, az értékek megőrzése szempontjából biztató átmeneti állapot volt, amikor 2012-ben a volt Népstadiont értékei megőrzése mellett már atlétikai stadion céljára kívánták azt megújítani. 2013-ban az új nemzeti stadion építését lehetővé tevő kormányhatározat arról döntött, hogy a legendás Népstadion épület fogadja be az új nemzeti labdarúgó stadiont, oly módon, hogy a megújult létesítmény megőrzi az egykori épület jó fizikai állapotban lévő, meghatározó karakter elemeit, miközben a belekerülő új stadionrész a legkorszerűbb igényeket is kielégíti, sőt előírta a pilonok és a külső kontúr megőrzését is.

Sajnos végül mégsem ez az elgondolás valósult meg: 2016-ban az öltözőépület és a Dromos kivételével az egész együttest lebontották. Az egyébként építészeti megoldásában és minőségében valóban elismerésre méltó, nagyszerű új épületben megjelenő régi formájú, összekötő párkány nélküli új pilonos kialakítás műemléki szempontból sem rekonstrukciónak, sem értékvédelemnek nem tekinthető, inkább csak egyfajta tisztelgő utalás az egykori épületre. A Népstadion elbontásával mind építészeti, építészettörténeti, mind pedig sporttörténeti szempontból egy legendás nemzeti helyszín tűnt el.

A Népstadion a több évtizedes erőfeszítések ellenére sem lett műemlék. Ily módon az új stadionépítés indulásakor még körültekintően kialakított fejlesztési elvek lépésről lépésre módosultak. Sajnálatos módon mindig az értékek megtarthatóságának a rovására. Így aztán még egy ilyen kiemelt program esetén is megtörténhetett, hogy az eredeti értékek tiszteletével induló fejlesztés során fokozatosan teljeseen háttérbe szorul az értékszemlélet.

A Népstadion építészeti, építészettörténeti és sporttörténeti értékeinek megsemmisüléséért odaitélt Citrom-díj a fejlesztői felelősségre és a 20. század építészeti értékeinek veszélyeztetettségére hívja fel a figyelmet. Azt csak remélni lehet, hogy a kései utódok nem követik a példát, és vigyáznak a most létesülő új Puskás-stadionra, mint – remélhetőleg – majdan a 21. századot képviselő kiemelkedő alkotásra.